(י) אִם דַּי בְּכַזַּיִת (ה) [ה] (יא) אוֹ בְּרְבִיעִית, ה לְכָךְ יְזַהֵר לִשְׁתּוֹת אוֹ פָּחוֹת מִכַּזַּיִת אוֹ רְבִיעִית כְּדֵי לְהִסְתַּלֵּק מִן הַסָּפֵק, (יב) וְהָכָא אִי אָפְשָׁר לִשְׁתּוֹת פָּחוֹת מִכַּזַּיִת א]דְּכָל דָּבָר שֶׁצָּרִיךְ כּוֹס צָרִיךְ לִשְׁתּוֹת מְמֻנּוּ כְּמִלֹּא לָגְמָיו (יג) שֶׁהוּא רֹב רְבִיעִית, הִלְכָךְ יִשְׁתֶּה (יד) רְבִיעִית (ו) שָׁלֵם: ד ו[אִם הַמְבָרֵךְ אֵינוֹ רוֹצֶה לִטְעֹם [*] (טו) * יִטְעֹם אֶחָד * מֵהַמְסֻבִּין כְּשֶׁעוּר, (טז) וְאֵין שְׁתִיַּת שְׁנַיִם מִצְטָרֶפֶת, וּמִכָּל מָקוֹם מִצְוָה מִן הַמֻּבְחָר (יז) שֶׁיִּטְעֲמוּ כֻּלָּם (וְעַיֵּן לְקַמָּן (יח) סִימָן רע״א סָעִיף י״ר): ה ז[כְּשֶׁמְּסֻבִּין בִּסְעוּדָה גְּדוֹלָה וְאֵין יוֹדְעִים עַד

ה טור. ו טור בְּסִימָן רע״א. ז אֲגֻדָּה בְּפֶרֶק י׳ מִפְּסָחִים (סה עה).

בַּאֵר הַיטֵב

(ה) **אוֹ בְּרְבִיעִית.** וּבְסַפָּר גַּן הַפֶּלֶךְ (סה מט) הֵבִיא רְאָיָה דְּשִׁעוּרוֹ בְּרְבִיעִית עַיֵּן שָׁם, וְהַיְד אַהֲרֹן (הגה״ט) חוֹלֵק עָלָיו: (ו) **שָׁלֵם.** וְט״ז (סק״ג) הָעֲלָה דְּאִם שָׁתָה מִלֹּא לָגְמָיו מִכּוֹס גָּדוֹל, אוֹ בְּפָחוֹת מִזֶּה אִם שָׁתָה רֹב הַכּוֹס, צָרִיךְ לְבָרֵךְ לְכַלֵּי עַלְמָא עַיֵּן שָׁם. [וּבְסַפָּר אֵלִיָּה רַבָּה (סק״ה) דָּחָה דִּבְרֵי ט״ז בְּשִׁתֵּי יָדַיִם וְהֶעֱלָה דִּלְעוֹלָם צָרִיךְ רְבִיעִית שָׁלֵם]:

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

בְּמַחֲזִיק בְּרָכָה (סק״ד), וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן רע״א (סי״ד) דַּאֲפִלּוּ לְמִצְוָה מִן הַמֻּבְחָר אֵין צָרִיךְ שִׁיִּטְעֲמוּ מִלֹּא לָגְמָיו. עַיֵּן שָׁם בְּט״ז (ס״ק יז). וְעַיֵּן בְּשוּ״ת חֶכֶם צְבִי סִימָן קס״ח שֶׁכָּתַב הָא דְּאָמְרִינַן טַעַם אֶחָד מֵהַמְסֻבִּין יָצָא אֲפִלּוּ לֹא טָעַם הַמְבָרֵךְ, הֵנִי מִילֵּי בְּדֵלָא אִפְּשָׁר לְשׁוֹתָם לְבָרֵךְ אֶסּוּר לְאַחֵר לְבָרֵךְ וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַשִׁ״י ז״ל שָׁם בְּעֵרוּבִין (פ: ד״ה ליתביה). גַּם מִכְּאן מְהֻחָכָם צְבִי שָׁם שֶׁאִם מִכְּבֵרְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן נוֹתֵן הַכּוֹס לְאַחֵר וְאַחַר גְּמַר בִּרְכַּת הַמָּזוֹן מִכְּבֵרְ עָלָיו וְשׁוֹתֶה, נִסְתַּלֵּק לוֹ מַעֲשֶׂה רִאשׁוֹן וַהֲרֵי זֶה כְּלֹא בֵּרַךְ עַל כּוֹס כְּלָל, דְּמִכְּבֵרְ עַל הַכּוֹס לֹא מִיקְרֵי אֶלָּא כְּשֶׁאוֹתוֹ שֶׁמְּבָרֵךְ עַל הַכּוֹס אוֹמֵר עָלָיו בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן. וּמִשָּׁם זֶה כָּתַב שֶׁאֵין לָנְזִיר לְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן עַל כּוֹס שֶׁל יַיִן עַיֵּן שָׁם, וְקַדָּם לָזֶה כָּתַב גַּם כֵּן טַעַם אַחַר שֶׁהַנָּזִיר כֵּיוָן שֶׁאֵין בְּיָדוֹ לְהַבִּיא עַצְמוֹ לִידֵי חִיּוּב לְבָרֵךְ עַל הַיַּיִן אֵינוֹ יָכוֹל לְהוֹצִיא הַמְסֻבִּין מִידֵי חוֹבַת כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה, דְּאַף שֶׁהוּא דַּרְגָּן מִכָּל מָקוֹם צָרִיךְ הַמּוֹצִיאוֹ לִהְיוֹת מְחֻיָּב כְּמוֹתוֹ, וּלְהַתּוֹסְפוֹת בִּבְרָכוֹת דף מ״ח (ע״ב ד״ה עד) עַל כָּל פָּנִים צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה בְּיָדוֹ לְהַבִּיא עַצְמוֹ לִידֵי חִיּוּב, וְאֶפְשָׁר אִי בְּעֵי מִתְּשִׁיל עַל נִדְרוֹ לֵיכָּא לְמֵימַר

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

(י) **אִם דַּי בְּכַזַּיִת.** כְּמוֹ בַּאֲכִילָה דְּקַיְימָא לָן בְּכָל מָקוֹם שִׁעוּר אֲכִילָה בְּכַזַּיִת [וְהוּא כַּחֲצִי בֵּיצָה כְּמִבְאָר בְּסִימָן תפ״ו], וּלְפִי זֶה בְּמַשְׁקִין יְחִיב בִּבְרָכָה אַחֲרוֹנָה בְּשָׁלִישׁ רְבִיעִית, דִּרְבִיעִית הוּא בֵּיצָה וְחַצִי כַּיְּדוּעַ, וְעַיֵּן סִימָן רע״א סָעִיף י״ג מַה שָּׁכַתְבְתִּי שָׁם בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק סח) וּבְאוּר הֲלָכָה (ד״ה שלו): (יא) **אוֹ בְּרְבִיעִית.** כְּמוֹ שָׁמָּצִינוּ בְּכַמָּה דִּינֵי הַתּוֹרָה לְעִנְיַן מַשְׁקִין דִּשְׁעוּרָן בִּרְבִיעִית: (יב) **וְהָכָא וְכוּ׳.** פֵּרוּשׁ דִּבְשְׁאָר שְׁתִיּוֹת שֶׁהֵם רְשׁוּת יָכוֹל גַּם לְהִסְתַּלֵּק מִן הַסָּפֵק בְּאִם יִשְׁתֶּה פָּחוֹת מִכַּזַּיִת דְּבָזֶה פָּטוּר לְכַלֵּי עָלְמָא מִלְּבָרֵךְ אַחֲרָיו, אֲבָל הָכָא בְּכוֹס שֶׁל בִּרְכַּת הַמָּזוֹן אִי אִפְשָׁר לַעֲשׂוֹת כֵּן, דְּכֵיוָן דְּטָעוּן כּוֹס צָרִיךְ עַל כָּל פָּנִים לִשְׁתּוֹת מִלֹּא לָגְמָיו שֶׁהוּא רֹב רְבִיעִית וְהוּא הַרְבֵּה יוֹתֵר מִכַּזַּיִת: (יג) **שֶׁהוּא רֹב רְבִיעִית.** הַיְנוּ (ו) בְּאָדָם בֵּינוֹנִי מַחֲזִיק שִׁעוּרוֹ כָּךְ, אֲבָל בְּאָדָם גָּדוֹל בְּיוֹתֵר מְשֻׁעָרִינַן בְּמִלֹּא לָגְמָיו דִּידֵיהּ, וּמִכָּל מָקוֹם לֹא בָּעֵי לִשְׁתּוֹת טְפֵי מֵרְבִיעִית: (יד) **רְבִיעִית שָׁלֵם.** עַיֵּן ט״ז (סק״ג) שֶׁכָּתַב דִּלְעִנְיַן הַדִּין קַיְימָא לָן בְּמִלֹּא לָגְמָיו, וּלְפִיכָךְ אִם לֹא שָׁתָה רַק כְּמִלֹּא לָגְמָיו חַיָּב לְבָרֵךְ בִּרְכָה אַחֲרוֹנָה, אֲבָל הִלְכָתְחִלָּה יִרְאֶה לִשְׁתּוֹת רְבִיעִית כְּדֵי לָצֵאת לְכַלֵּי עָלְמָא, אָכֵן כָּל (ו) הָאַחֲרוֹנִים דְּחוּ דִּבְרָיו וְהֶעֱלוּ דְּכָל שֶׁלֹּא שָׁתָה רְבִיעִית שָׁלֵם בֵּין בְּיַיִן בֵּין בִּשְׁאָר מַשְׁקִין אֵין רַשַּׁאי לְבָרֵךְ בִּרְכָה אַחֲרוֹנָה וּכְדַעַת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ. (ט) עוֹד הִסְכִּימוּ דְּאֵין חִלּוּק בֵּין שְׁאָר מַשְׁקִין וּבֵין יַיִן שָׁרָף, אַף עַל פִּי דִּבְיֵין שָׁרָף מִיתְּבָא דַּעְתֵּיהּ דְּאֵינְשֵׁי בְּפָחוֹת מֵרְבִיעִית, דְּלֹא חֲלָקוּ חֲכָמִים בְּשִׁעוּרָן, וּדְלֹא כְּט״ז לְקַמָּן בְּסִימָן ר״י (סק״א): ד (טו) **יִטְעֹם אֶחָד מֵהַמְסֻבִּין.** (ט) שֶׁהַמְסֻבִּין שָׁמְעוּ מִתְּחִלָּה אֶת הַבְּרָכָה וְהוּא כְּדֵי עֲלֵיהֶם לְהוֹצִיאָם מְהֻבְנֵי טְעִימָתָם לְכֻלָּם, וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה יטעום) מַה שָּׁכַתַבְנוּ בְּשֵׁם חִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אִיגֶר: (טז) **וְאֵין שְׁתִיַּת וְכוּ׳.** דְּבָעִינַן שֶׁיִּטְעֹם בְּעַצְמוֹ אוֹ אֶחָד מֵהַמְסֻבִּין (י) שֶׁעִוּר הֲנָאָה שֶׁתִּתְיַשֵּׁב דַּעְתּוֹ עָלָיו, וְהַיְנוּ כְּמִלֹּא לָגְמָיו: (יז) **שֶׁיִּטְעֲמוּ כֻּלָּם.** הַיְנוּ (יא) טְעִימָה בְּעָלְמָא, וְאֵין צָרִיךְ מִלֹּא לָגְמָיו רַק לְאֶחָד. וְהִנֵּה הָכָא אִיירֵי הַמְחַבֵּר רַק לְעִנְיַן מִצְוַת שְׁתִיַּת הַכּוֹס, וּלְפִי מָה שֶׁבֵּאַר הַמְחַבֵּר לְעֵיל בְּסָעִיף ג׳ דְּלְצֵאת יְדֵי סָפֵק יִרְאֶה לִשְׁתּוֹת רְבִיעִית שָׁלֵם, לֹא יְצַיֵּר מַה שֶּׁכָּתַב דְּמִצְוָה מִן הַמֻּבְחָר שִׁיִּטְעֲמוּ כֻּלָּם כְּכוֹס הַמְחֻזִּיק רְבִיעִית אִם לֹא שֶׁהוּא מַחֲזִיק יוֹתֵר מֵרְבִיעִית: (יח) **סִימָן רע״א.** דִּיֵּשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר דִּשְׁתִיַּת כֻּלָּם לְעִנְיַן, דְּמִבְּאָר לְעֵיל בְּסִימָן קס״ז סָעִיף י״ט עַיֵּן שָׁם בְּבֵאוּר הַגְּרָ״א וּבְאַחֲרוֹנִים, וְהַפּוֹסְקִים סָתְמוּ וְכָתְבוּ דְּבֵין הוּא בֵּין אֶחָד יָכוֹל לְטָעֹם וְלֹא חִלְקוּ כְּלָל, וְעַל

בֵּאוּר הַלָּכָה

אֶלָּא לְכָסוּף [טור]. **וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם** (סק״ג) **דְּאִם טָעָה וּבֵרַךְ אַחֲרָיו, אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ בִּתְחִלָּה כֵּיוָן שֶׁהָיָה דַּעְתּוֹ לִשְׁתּוֹת עוֹד,** וְהַגְּרָ״ז (ס״ז) וְחַיֵּי אָדָם בְּהִלְכוֹת קְרִיאַת הַתּוֹרָה (ח״א כלל לא סכ״ז) הֶעְתִּיקוּ דְּבָרָיו, **וְעַיֵּן בְּחִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אִיגֶר** בְּשֵׁם תְּשׁוּבַת קְרֵית מֶלֶךְ רַב (ח״א סי׳ ט) **דְּדוְקָא כְּשֶׁשָּׁנָה בַּדִּין חָשַׁב דְּצָרִיךְ לְבָרֵךְ בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה אַף עַל פִּי שֶׁרָצוֹנוֹ לִשְׁתּוֹת עוֹד, אֲבָל בְּשָׁכַח שֶׁיֵּשׁ לוֹ לֶאֱכֹל עוֹד וּבֵרַךְ בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה צָרִיךְ לְבָרֵךְ עַל מָה שֶׁאָכַל אַחַר כָּךְ.** עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. **וְעַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה** (סק״ג) **שֶׁמִּסְתַּפֵּק בְּדִינוֹ שֶׁל הַמָּגֵן אַבְרָהָם, וּבְנִדְעֵי יֶשׁ** (סק״ג) **וּמֵאֲמַר מָרְדְּכַי** (סק״ה) **חוֹלְקִים עַל הַמָּגֵן אַבְרָהָם** וְדַעְתָּם דִּבְרָכָה אַחֲרוֹנָה הוּא סְלִיחָה גְּמוּר בְּכָל גַּוָּנֵי, וְכֵן מְצַדֵּד בִּנְהַר שָׁלוֹם (סק״א), **וְעַל כֵּן לְמַעֲשֶׂה צָרִיךְ עִיּוּן:**

ד * **יִטְעֹם אֶחָד וְכוּ׳.** **עַיֵּן בְּחִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אִיגֶר שֶׁכָּתַב דְּהַמְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן לֹא יְבָרֵךְ בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן וְהִטְעִים הוּא יְבָרֵךְ,** וְהַיְנוּ דְּאִם אֵינוֹ רוֹצֶה לִטְעֹם אֵין שָׁרָף מִיתְּבָא דַּעְתֵּיהּ דְּאֵינְשֵׁי בְּפָחוֹת מֵרְבִיעִית, דְּלֹא חֲלָקוּ חֲכָמִים בְּשִׁעוּרָן, וּדְלֹא כְּט״ז לְקַמָּן בְּסִימָן ר״י (סק״א): ד (טו) **יִטְעֹם אֶחָד מֵהַמְסֻבִּין.** דְּכֵיוָן דְּכָל (ו) הָאַחֲרוֹנִים דְּחוּ דִּבְרָיו וְהֶעֱלוּ דְּכָל שֶׁלֹּא שָׁתָה רְבִיעִית שָׁלֵם בֵּין בְּיַיִן בֵּין בִּשְׁאָר מַשְׁקִין אֵין רַשַּׁאי לְבָרֵךְ בִּרְכָה אַחֲרוֹנָה וּכְדַעַת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ. (ט) עוֹד הִסְכִּימוּ דְּאֵין חִלּוּק בֵּין שְׁאָר מַשְׁקִין וּבֵין יַיִן שָׁרָף, אַף עַל פִּי דִּבְיֵין שָׁרָף מִיתְּבָא דַּעְתֵּיהּ דְּאֵינְשֵׁי בְּפָחוֹת מֵרְבִיעִית, דְּלֹא חֲלָקוּ חֲכָמִים בְּשִׁעוּרָן, וּדְלֹא כְּט״ז לְקַמָּן בְּסִימָן ר״י (סק״א): ד (טו) **יִטְעֹם אֶחָד מֵהַמְסֻבִּין.** (ט) שֶׁהַמְסֻבִּין שָׁמְעוּ מִתְּחִלָּה אֶת הַבְּרָכָה וְהוּא כְּדֵי עֲלֵיהֶם לְהוֹצִיאָם מְהֻבְנֵי טְעִימָתָם לְכֻלָּם, וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה יטעום) מַה שָּׁכַתַבְנוּ בְּשֵׁם חִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אִיגֶר: (טז) **וְאֵין שְׁתִיַּת וְכוּ׳.** דְּבָעִינַן שֶׁיִּטְעֹם בְּעַצְמוֹ אוֹ אֶחָד מֵהַמְסֻבִּין (י) שֶׁעִוּר הֲנָאָה שֶׁתִּתְיַשֵּׁב דַּעְתּוֹ עָלָיו, וְהַיְנוּ כְּמִלֹּא לָגְמָיו: (יז) **שֶׁיִּטְעֲמוּ כֻּלָּם.** הַיְנוּ (יא) טְעִימָה בְּעָלְמָא, וְאֵין צָרִיךְ מִלֹּא לָגְמָיו רַק לְאֶחָד. וְהִנֵּה הָכָא אִיירֵי הַמְחַבֵּר רַק לְעִנְיַן מִצְוַת שְׁתִיַּת הַכּוֹס, וּלְפִי מָה שֶׁבֵּאַר הַמְחַבֵּר לְעֵיל בְּסָעִיף ג׳ דְּלְצֵאת יְדֵי סָפֵק יִרְאֶה לִשְׁתּוֹת רְבִיעִית שָׁלֵם, לֹא יְצַיֵּר מַה שֶּׁכָּתַב דְּמִצְוָה מִן הַמֻּבְחָר שִׁיִּטְעֲמוּ כֻּלָּם כְּכוֹס הַמְחֻזִּיק רְבִיעִית אִם לֹא שֶׁהוּא מַחֲזִיק יוֹתֵר מֵרְבִיעִית: (יח) **סִימָן רע״א.** דִּיֵּשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר דִּשְׁתִיַּת כֻּלָּם לְעִנְיַן, דְּמִבְּאָר לְעֵיל בְּסִימָן קס״ז סָעִיף י״ט עַיֵּן שָׁם בְּבֵאוּר הַגְּרָ״א וּבְאַחֲרוֹנִים, וְהַפּוֹסְקִים סָתְמוּ וְכָתְבוּ דְּבֵין הוּא בֵּין אֶחָד יָכוֹל לְטָעֹם וְלֹא חִלְקוּ כְּלָל, וְעַל

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ו) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ה) **וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים:** (ז) אֵלִיָּה רַבָּה (סק״ה) **וּנְהַר שָׁלוֹם** (סק״ג) **וּמַאֲמַר מָרְדְּכַי** (סק״ה) **וּמֹשֶׁה יְהוּדִה** (סק״ב) **וּמָגֵן גִּבּוֹרִים** (שלטי גיבורים סק״א) **וְהַגְּרַ״ז** (ס״ו) **וְדֶרֶךְ הַחַיִּים** (דין מי שאכל בשבת ס״ד) **וְהַחַיֵּי אָדָם** (ח״א כלל מו ס״ט): (ח) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ד) **וְאֵלִיָּה רַבָּה** (סק״ה) **וּנְהַר שָׁלוֹם** (סק״ב) **בְּשֵׁם כְּפָה אַחֲרוֹנִים וְכֵן בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה** (סק״ד): ד (ט) אֵלִיָּה רַבָּה (סק״ה) **וְהַגְּרַ״ז** (ס״ו) **וְהַחַיֵּי אָדָם** (ח״א כלל מו ס״ט): (י) רא״ש (פסחים פ״י סי׳ יח) **שָׁם בְּבֵית יוֹסֵף** (ד״ה אם): (יא) **אַחֲרוֹנִים:**

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] רָאוּי בְּשוּ״ע הָרַב (ס״ד) שֶׁלְּדָעָה שְׁנִיָּה שָׁם [הוּבָא לְהַלָּן בְּלִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב לִבְיֹר״ל ד״ה יטעום] אֵין צָרִיךְ כְּמִלֹּא לוֹגְמָיו, וְכָתַב שָׁם לְעִנְיַן הַבְדָּלָה שֶׁאִם לֹא טָעַם כְּמִלֹּא לוֹגְמָיו, אֵין צָרִיךְ לַחֲזוֹר וּלְהַבְדִּיל שֶׁסְּפֵק בְּרָכוֹת שֶׁל דִּבְרֵיהֶם לְהָקֵל כִּסְבָרָא אַחֲרוֹנָה.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן סִימָן קצ קצא

הֵיכָן יַגִּיעַ כּוֹס שֶׁל בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, כָּל אֶחָד (ו) מֵהַמְסֻפָּקִים אִם יַגִּיעַ לוֹ (יט) צָרִיךְ לְבָרֵךְ בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן. (וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן קע"ד סָעִיף ה' בְּהַגָּ"ה):

קצא אִם הַפּוֹעֲלִים מְחַיָּבִים לְבָרֵךְ. וּבוֹ ג' סְעִיפִים:

א פּוֹעֲלִים הָעוֹשִׂים מְלָאכָה אֵצֶל בַּעַל הַבַּיִת מְקַצְּרִין (ע) בִּבְרִכַּת הַמָּזוֹן כְּדֵי שֶׁלֹּא לְבַטֵּל מְלָאכַת בַּעַל הַבַּיִת. כֵּיצַד, בָּרְכָה רִאשׁוֹנָה כְּתִקָּנָהּ, וּשְׁנִיָּה פּוֹתֵחַ בְּבִרְכַּת הָאָרֶץ (א) וְכוֹלֵל בָּהּ בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם וְחוֹתֵם בְּבִרְכַּת הָאָרֶץ, וְאֵין אוֹמְרִים בִּרְכַּת הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב (ב) בְּלָל. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים (ג) כְּשֶׁנּוֹטְלִים שָׂכָר עַל מְלַאכְתָּן מִלְּבַד הַסְּעוּדָה, אֲבָל אִם אֵין נוֹטְלִים שָׂכָר אֶלָּא הַסְּעוּדָה שָׁאוֹכְלִים לְבַד, מְבָרְכִין כָּל אַרְבַּע בִּרְכוֹת כְּתִקָּנָן. וְכֵן אִם בַּעַל הַבַּיִת (ד) מֵסֵב עִמָּהֶם, אַף עַל פִּי שֶׁנּוֹטְלִים שָׂכָר מִלְּבַד הַסְּעוּדָה מְבָרְכִין כָּל אַרְבַּע בִּרְכוֹת: ב וְהָאִידָּנָא לְעוֹלָם מְבָרְכִים כָּל אַרְבַּע בִּרְכוֹת, שֶׁאֵין דָּרָךְ בְּנֵי אָדָם עַכְשָׁיו לְהַקְפִּיד בְּכָךְ וּמִסְתָּמָא אַדַּעְתָּא דְּהָכִי שׁוֹכְרִים פּוֹעֲלִים שֶׁיְּבָרְכוּ כָּל אַרְבַּע בִּרְכוֹת כְּתִקָּנָם: ג (ה) * אָסוּר לַעֲשׂוֹת (ס) מְלָאכָה * בְּעוֹדוֹ מְבָרֵךְ (ו) לְעֵיל סוֹף סִימָן קפ"ג (סי"ב):

א פּוֹעֲלִים הָעוֹשִׂים מְלָאכָה אֵצֶל בַּעַל הַבַּיִת מְקַצְּרִין (ע) בִּבְרִכַּת הַמָּזוֹן כְּדֵי שֶׁלֹּא לְבַטֵּל מְלָאכַת בַּעַל הַבַּיִת. כֵּיצַד, בָּרְכָה רִאשׁוֹנָה כְּתִקָּנָהּ, וּשְׁנִיָּה פּוֹתֵחַ בְּבִרְכַּת הָאָרֶץ (א) וְכוֹלֵל בָּהּ בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם וְחוֹתֵם בְּבִרְכַּת הָאָרֶץ, וְאֵין אוֹמְרִים בִּרְכַּת הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב (ב) בְּלָל. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים (ג) כְּשֶׁנּוֹטְלִים שָׂכָר עַל מְלַאכְתָּן מִלְּבַד הַסְּעוּדָה, אֲבָל אִם אֵין נוֹטְלִים שָׂכָר אֶלָּא הַסְּעוּדָה שָׁאוֹכְלִים לְבַד, מְבָרְכִין כָּל אַרְבַּע בִּרְכוֹת כְּתִקָּנָן. וְכֵן אִם בַּעַל הַבַּיִת (ד) מֵסֵב עִמָּהֶם, אַף עַל פִּי שֶׁנּוֹטְלִים שָׂכָר מִלְּבַד הַסְּעוּדָה מְבָרְכִין כָּל אַרְבַּע בִּרְכוֹת: ב וְהָאִידָּנָא לְעוֹלָם מְבָרְכִים כָּל אַרְבַּע בִּרְכוֹת, שֶׁאֵין דָּרָךְ בְּנֵי אָדָם עַכְשָׁיו לְהַקְפִּיד בְּכָךְ וּמִסְתָּמָא אַדַּעְתָּא דְּהָכִי שׁוֹכְרִים פּוֹעֲלִים שֶׁיְּבָרְכוּ כָּל אַרְבַּע בִּרְכוֹת כְּתִקָּנָם: ג (ה) * אָסוּר לַעֲשׂוֹת (ס) מְלָאכָה * בְּעוֹדוֹ מְבָרֵךְ (ו) לְעֵיל סוֹף סִימָן קפ"ג (סי"ב):

א פועלים וכו'. עי' ברכות ט"ז (ע"א). ב והאידנא וכו'. הגהות מיימוני (פ"א אות ז). ג ירושלמי שם (פ"ב ה"ה).

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

בְּנִדּוֹר שֶׁמִּשּׁוֹן שֶׁאֵין לוֹ הַתָּרָה עַיֵּן שָׁם, וּמִשְּׁמָע דְּאִם אֵינוֹ נִדּוֹר שֶׁמִּשּׁוֹן סְפוּקוֹ מְסֻפָּקָא לֵיהּ אִם מִקְרֵי יָכוֹל לְהָבִיא לִידֵי חִיּוּב עַל יְדֵי דְּאִתְּשִׁיל עֲלֵהּ, וְעַיֵּן שָׁם שֶׁנִּרְאֶה דִּלְרוֹחָא דְּמִלְּתָא הוֹסִיף בָּהּ טַעֲמִיָּה, וְאֵין צָרִיךְ לָזֶה לְפִי מַה שֶּׁהוֹכִיחַ שָׁם שֶׁצָּרִיךְ הַמְכָרַךְ לְתַפֵּס הַכּוֹס דַּוְקָא, אֲזַי אָסוּר לְהַתְחִלָּה לָנְדּוֹר עָלָיו מְשׁוּם סְחוֹר סְחוֹר כו', וּבְפֶרֶט בָּזֶה שֶׁרְגִילוּת הוּא שֶׁיִּטְעֶם אַחַר בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, וְעַיֵּן סִימָן תרי"ב, וְעַיֵּן בְּחֻכַּם צְבִי שָׁם דִּבְרֵי הַכֹּל כּוֹס צָרִיךְ סק"ב: ג (ג) מְלָאכָה. אֲפִלּוּ תַּשְׁמִישׁ קַל אָסוּר. וְהוּא הַדִּין בְּכָל הַמִּצְוֹת לֹא יַעֲשֶׂה אוֹתָם הָאָדָם וְיַעֲסֹק בְּדָבָר אַחֵר, כִּי זֶה מוֹרֶה עַל עֲשִׂיָּתוֹ שֶׁל הַמִּצְוָה בְּלֹא כַּוָּנָה אֶלָּא

בַּאֵר הֵיטֵב

ה (ו) מֵהַמְסֻפָּקִים. וְאִם בְּשָׁעָה שֶׁבֵּרַךְ הַמְכָרֵךְ נִתְכַּוֵּן עַל כָּל אֶחָד מֵהַמְסֻפָּקִין וְהַמְסֻפָּקִין נַמִּי נִתְכַּוְּנוּ אִם יַגִּיעַ לָהֶם הַכּוֹס שֶׁיִּצְאוּ בִּבְרָכָתוֹ, יוֹצְאִין בָּזֶה. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ז). [וּבְסַפֶּר אֵלִיָּה רַבָּה (סק"ז) הָעֲלָה דְּטוֹב לְכַוֵּן שֶׁלֹּא יֵצְאוּ בָּזֶה, וְכֵן מוּכָח מִסִּ"ז סוֹף סִימָן קע"ט (סק"ח)]:

א (ע) בִּבְרִכַּת הַמָּזוֹן. גַּם אֵין צָרִיךְ לְהַמְתִּין עַל אֲחֵרִים עַד שֶׁיְּזַמְּנוּ. סְמ"ע סִימָן של"ז (סק"ב), וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"א) לֹא כֵן כָּתַב, וְעַיֵּן בְּשַׁעֲרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (סי' קצב הגב"י

בְּאוּר הֲלָכָה

כֵּן לֹא דְּמֵי כְּלָל לְהַאי דְּסִימָן קס"ז דְּהָתָם בִּרְכַּת הַנֶּהֱנִין הוּא וְלֹא יֵהָנֶה וְלֹא יְבָרֵךְ וְכַדְּאָמְרִינַן בַּשַּׁ"ס רֹאשׁ הַשָּׁנָה דַּף כ"ט (ע"א) עַיֵּן שָׁם, מַה שֶּׁאֵין כֵּן כָּאן בִּבְרִכַּת הַמִּצְוֹת אַדְּרַבָּה קַיְימָא לַן אַף עַל פִּי שֶׁיָּצָא מוֹצִיא. וּמַה שֶּׁהֵבִיא מִדִּבְרֵי רַשִּׁ"י הַמְעַיֵּן שָׁם בְּרַשִּׁ"י יִרְאֶה שֶׁדִּבְרָיו שָׁם סְתוּמִים וּמְחֻסְּרֵי הַבָּנָה אַף לְדִבְרָיו, וּמֵרֹאשׁ דִּבְרָיו מַשְׁמַע לְכָאוֹרָה אֵיפְכָּא וְאִם כֵּן אֵין לְהָבִיא רְאָיָה מִשָּׁם. וְאֵין לְהָבִיא רְאָיָה לִדְבָרֵי הַחֹכֶם צְבִי מִדִּבְרֵי הַמְחַבֵּר לְקַמָּן סִימָן רע"ג סָעִיף ד' דְּגַם בְּקִדּוּשׁ שֶׁהוּא בִּרְכַּת הַמִּצְוֹת נַמִּי אֵינוֹ יָכוֹל לְהוֹצִיא אִם כְּבָר יָצָא אֶלָּא לְמִי שֶׁאֵין יָכוֹל בְּעַצְמוֹ לְקַדֵּשׁ, חָדָא דִּדְבָרֵי הַמְחַבֵּר שָׁם דְּחִדּוּיִים מַהֲלָכָה כְּמוֹ שֶׁהֵאַרְתִּי שָׁם בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה והוא) בְּשָׁם הָאַחֲרוֹנִים, וְעוֹד דְּלֹא דְּמֵי כְּלָל דְּשָׁאנֵי הָתָם דְּהוּא כְּבָר יָצָא וְאִם כֵּן לָמָּה לֵיהּ לְקַדֵּשׁ וּלְבָרֵךְ עוֹד הַפַּעַם לַאֲחֵרִים בְּמָקוֹם שֶׁהֵם בְּעַצְמָם יְכוֹלִים לְקַדֵּשׁ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן הָכָא דְּהוּא מְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן לְחִיּוּבוֹ וְנָקֵט גַּם כֵּן כּוֹס כְּתִקּוּן חֲכָמִים לְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן עַל הַכּוֹס וְאִם כֵּן הוּא מְבָרֵךְ גַּם לְעַצְמוֹ אֶלָּא שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לִטְעֹם, וּכְזֶה שִׁפֵּר מוֹדוּ כַּלֵּי עָלְמָא דְּיָכוֹל גַּם אַחֵר לִטְעֹם אַף עַל פִּי שֶׁאוֹתוֹ אַחֵר יָכוֹל בְּעַצְמוֹ לְבָרֵךְ. תַּדַע דְּהַמְחַבֵּר בְּעַצְמוֹ בְּסִימָן רע"א סָעִיף י"ד סָתַם וְכָתַב דְּאִם טָעַם אֶחָד מִן הַמְסֻבִּין יָצָא וְלֹא חִלֵּק כְּלָל אִם הַמְסֻבִּין יְכוֹלִים בְּעַצְמָם לְבָרֵךְ אוֹ לֹא, וְכֵן בְּבֵית יוֹסֵף שָׁם (ד"ה ואם) לֹא נִזְכַּר מִזֶּה כְּלָל עַיֵּן שָׁם, אֶלָּא דְּלֹא שַׁיְיכָא כְּלָל הַאי דִּינָא דְּמַיְירֵי שֶׁיּוֹצֵא גַּם כֵּן בְּקִדּוּשׁ לְעַצְמוֹ לְהַהִיא דְּסִימָן רע"ג הַנַּ"ל שֶׁאֵינוֹ מְקַדֵּשׁ רַק לַאֲחֵרִים וְכֵן בְּרוּר, **וּמִצְּאתִי בְּמַחֲצִית הַשֶּׁקֶל** (סק"ו) **שֶׁכָּתַב גַּם כֵּן דְּמִדִּבְרֵי הַפּוֹסְקִים לֹא מְשֻׁמַע כְּדִבְרֵי חֻכַּם צְבִי:**

ג * אָסוּר לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה וְכוּ'. וְהוּא הַדִּין בְּשֶׁעוֹסֵק בְּאֵיזֶה מִצְוָה לֹא יַעֲסֹק אָז בְּדָבָר אַחֵר [ט"ז (סק"א)]:

*** בְּעוֹדוֹ מְבָרֵךְ.** וּמִכָּל מָקוֹם בְּדִיעֲבַד בְּשֶׁבֵּרַךְ בְּשֶׁהָיָה עָסוּק יָצָא, דְּלֹא גָּרַע מִשָּׁכוֹר [עוֹלַת תָּמִיד (סק"ב)]:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

מִצְטָרְפִין לִמְלֹא לֻגְמָיו, וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּסִימָן רע"א סָעִיף קָטָן ס"ט בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה: **ה (יט) צָרִיךְ לְבָרֵךְ.** דִּמְסְתָּמָא אֵינוֹ מְכַוֵּן לָצֵאת בִּבְרִכַּת הַמְבָרֵךְ מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ אִם יַגִּיעַ לוֹ. וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ז) דְּאִם הַמְסֻבִּין נִתְכַּוְּנוּ בְּהָדְיָא אִם יַגִּיעַ לָהֶם הַכּוֹס שֶׁיִּצְאוּ בִּבְרָכָתוֹ, יוֹצְאִין בָּזֶה אִם גַּם הַמְבָרֵךְ נִתְכַּוֵּן לְהוֹצִיא בִּבְרָכָתוֹ כָּל אֶחָד מֵהַמְסֻבִּין, וְכֵן הִסְכִּימוּ (יט) הָרַבֵּה אַחֲרוֹנִים. וְאַף יְדֵהָרוּ כָּלָם מִי שֶׁרוֹצֶה לִטְעֹם מִן הַכּוֹס עַל סְמַךְ בִּרְכַּת הַמְבָרֵךְ שֶׁלֹּא יָשִׂיחוּ עַד שֶׁיִּטְעֲמוּ מִן הַכּוֹס, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה הָפְסֵק בֵּין הַבְּרָכָה לְהַשְׁתִּיָּמָה:

א (א) וְכוֹלֵל בָּהּ בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם. דְּאַף דְּדָרְשִׁינַן בִּגְמָרָא (מח:) מִקְרָא שֶׁיְּבָרֵךְ לַה' בִּבְרִכַּת הַמָּזוֹן עַל הָאָרֶץ וְעַל יְרוּשָׁלַיִם, (ע) אֵין רוֹצֶה לוֹמַר שֶׁמִּן הַתּוֹרָה צָרִיךְ לַחְתֹּם עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בִּבְרָכָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ, אֶלָּא מִדְּאוֹרַיְיתָא דַּי כְּשֶׁיְּבָרֵךְ עַל שִׁלְשָׁתָן בִּבְרָכָה אַחַת אַף דְּרַבָּנָן תִּקְּנוּ לַחְתֹּם בִּבְרָכָה עַל כָּל אֶחָד, וּבְפוֹעֲלִים מִשּׁוּם בְּטוּל מְלָאכָה תִּקְּנוּ שֶׁרַק הַזָּן יְבָרֵךְ בִּפְנֵי עַצְמָהּ, אֲבָל בִּרְכַּת הָאָרֶץ וּבוֹנֵן יְרוּשָׁלַיִם כֵּיוָן שֶׁדּוֹמוֹת זוֹ לָזוֹ יִכְלְלֵם בִּבְרָכָה אַחַת [מָגֵן אַבְרָהָם (סק"א) בְּבֵאוּר דִּבְרֵי רַשִּׁ"י (טז. ד"ה וכוללין)] וְכֵן כָּתְבוּ עוֹד הַרְבֵּה אַחֲרוֹנִים לְדִינָא]: **(ב) בְּלָל.** שָׁוִוּ אֵינָהּ כִּי אִם מִדְּרַבָּנָן בְּעָלְמָא וַעֲקָרוּהָ אֵצֶל פּוֹעֲלִים, בֵּין שֶׁמְּבָרְכִין בְּעַצְמָן בֵּין שֶׁשּׁוֹמְעִין מִפִּי אַחֵר הַמְזַמֵּן וּמְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן תְּחִלָּה וְסוֹף הֲרֵי הֵן עוֹמְדִין לְמַלֹּאכְתָּן כְּשֶׁחָתְמוּ בִּרְכַּת יְרוּשָׁלַיִם. וּלְעִנְיַן בִּרְכַּת הַזִּמּוּן אִם מְחַיָּבִין פּוֹעֲלִים בְּכָךְ אוֹ לֹא (ג) יֵשׁ דֵּעוֹת בֵּין הָאַחֲרוֹנִים, וּלְפִי מַה שֶּׁכָּתַב בְּסָעִיף ב' לֹא נִפְקָא מִינָּה מִידֵי לְדִידָן דִּבְנֵדֵי חֲבֵרִין, אַף כְּשֶׁאוֹכֵל פּוֹעֵל עִם אֲנָשִׁים אֲחֵרִים וְהוּא גָּמַר סְעוּדָתוֹ מִקֹּדֶם, נִרְאֶה דְּלֹא יַמְתִּין עֲלֵיהֶם אִם אֵינָם רוֹצִים לַעֲנוֹת אוֹתוֹ, דִּבְכִגְוֹן זֶה בְּוַדַּאי בַּעַל הַבַּיִת מַקְפִּיד, וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּסִימָן ר' בְּמָגֵן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן ב': **(ג) כְּשֶׁנּוֹטְלִין שָׂכָר.** לְמַהַר הַמְלָאכָה [רַשִּׁ"י (שם ד"ה עושין)]: **(ד) מֵסֵב עִמָּהֶם וְכוּ'.** דִּמְסְתָּמָא מוּחָל לָהֶם: **ג (ה) אָסוּר לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה וְכוּ'.** מִפְּנֵי שֶׁגְּרָאָה (ג) כְּמְבָרֵךְ בְּדָרֵךְ עֲרַאי וּמִקָּרֶה, (ד) וַאֲפִלּוּ תַּשְׁמִישׁ קַל אָסוּר לַעֲשׂוֹת, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר שֶׁלֹּא יַעֲסֹק בְּדָבָר שֶׁצָּרִיךְ לָשׁוּם לִבּוֹ אֵלָיו. וְכָתַב הַשַּׁ"ז (סק"א) שֶׁיֵּשׁ לְהָזֵהַר שֶׁלֹּא לְעַיֵּן אֲפִלּוּ בְּדִבְרֵי תּוֹרָה כְּשֶׁעָה שֶׁמְּבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, כִּי זֶה מוֹרֶה עַל הֱיוֹת הַבִּרְכַּת הַמָּזוֹן אֶצְלוֹ רַק עַל צַד הַמִּקְרֶה וְהַהִזְדַּמֵּן, וְלָאו דַּוְקָא בִּרְכַּת הַמָּזוֹן הוּא הַדִּין כְּשֶׁעוֹסֵק בִּתְפִלָּה אוֹ בְּאֵיזוֹ בְּרָכָה אַחֶרֶת, וְזֶה נִכְלָל בְּמַאֲמַר תּוֹרָתֵנוּ (ויקרא כו כא) 'וְאִם תֵּלְכוּ עִמִּי קֶרִי' דְּהֵינוּ שֶׁלֹּא יִהְיוּ הַמִּצְוֹת אֶצְלֵנוּ עַל צַד הַמִּקְרֶה וְהַהִזְדַּמְּנוּת בְּעָלְמָא: **(ו) לְעֵיל סוֹף סִימָן**

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ה (יג) הַמַּאֲמָר מָרְדְּכַי בְּסִימָן קע"ט (סק"י) וְהַנַּהַר שָׁלוֹם (שם סק"ח) וְהַחֶמְד מֹשֶׁה (שם סק"ד) וְהַיַּד אַהֲרֹן (הגב"י) וְהַגְּרַ"ז בְּסִימָן זֶה (ס"ח) וְהַמָּגֵן גִּבּוֹרִים בְּסִימָן קע"ד (אלף המגן ס"ק יא), דְּלֹא כְּטַ"ז בְּסִימָן קע"ט (סק"ד):

א (ע) וַאֲפִלּוּ אִם נֹאמַר דְּמִנְיַן הַשֶּׁלֹשׁ בִּרְכוֹת הֵם מִדְּאוֹרַיְיתָא, מִכָּל מָקוֹם יֵשׁ כֹּחַ בְּיַד חֲכָמִים לַעֲקֹר דָּבָר מִן הַתּוֹרָה בְּשֵׁב וְאַל תַּעֲשֶׂה, כֵּן הוּא לְרַבּוֹת הַתּוֹסָפוֹת מִידִי: ג (נ) אַחֲרוֹנִים: **(ז)** מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ב):

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah